

KÖKSEREK

I

Kara adırın çalılıklarla kaplı vadisi ıssızdı. Etrafında sıra sıra büklüm büklüm adırlar vardı. Yakın tepelerin tamamı kısa boz çalılık, ladin ağaçlarıyla kaplıydı.

Vadi boyunca mayıs ayının serin rüzgârı esiyordu. Başları göğerip, çiçekleri patlayan sık çalılık, rüzgârın etkisiyle hıştırtılarla dalga dalga salınıyordu. Civardaki yabani soğan, taze otların burcu burcu kokusu her tarafı kaplıyordu.

Geniş bölgenin tamamını kaplayan çalılıkların ortasında derin sarp bir yar vardı. Onun baş tarafında itburnuyla dolu sık ağaçlıkların arasında bir kurt ini var. Yakın bölgedeki insanların bildiği eski bir in. Yazdan beri iki kurt gelerek orayı yuva yaptı. Önceleri itburnunun yanında, genişliği bir kişi sıgacak kadar küçük, dar bir alanda üç büyük in vardı. Bu sene taze toprağın yanında tümsekleşip bir in daha ortaya çıkmış. Hepsi bir yerdeydi ve yerin altından birbirine bağlıydı.

Civar, kurtların hareket sahasıydı. Taze otlar çiğnenip ezilmişti. Yakındaki çalılıklarda kurtların beyaz kılları görünüyordu. Kıştan kalan tüyleri şimdi de her yerde sürtünüp takılıp kalıyordu. İnlere ortasında iki sık sasır 2 kat büyümüşü. Şimdi onun dibinde kış yününü tamamıyla atmamış beyaz bir kurt yatıyordu. Göğsünün altındaki minik boz enikleri kımıl kımıl kıpraşıyordu. Parlayan sıcak güneş onlara ferahlık veriyordu. Kamaşan gözleri bir açılıp bir kapanıyor, dolgun memeleri şapır şupur emiliyordu. Başucundaki sasır otları sallanıyor, civardaki çalılıklarla itburnu başları oynaşıyordu.

Bir ara baş taraftan çatır çutur, patır kütür kınlan sele sazi, ladin ağaçları ve kuru çalı çırpı sesleri gelip, Beyaz Kurt aklını başına toplayıncaya kadar gürültülerle birşey yaklaştı. Hemen yerinden kalktı... Göğsünün altındaki boz enikler saçılıp çil yavrusu gibi allak bullak yuvarlandılar. Beyaz kurt "Hars" ederek, azı dişlerini göstere göstere hırıldayarak ayaklandı.

Tam o sırada, öbeğinden, çalılıklardan aşarak önüne küçük bir kuzu pat diye düştü. Onun arkasından zıplayarak çıkan Kök Şolak, nefes nefese,

Muhtar Awezov

Aktaranlar: Zeyneş İSMAİL - Ahmet GÜNGÖR

burnundan köpükler saçarak beyaz kurdun bütün vücudunu koklayıp, her tarafını yaladı. Sonra yerde yığılıp debelenen kuzuyu görünce "hırr" ederek üzerine atıldı.

Kuzu, obur ağzın dişleri altında, kan revan içinde paramparça oldu. Taze kemik kıtır kıtır kırıldı. Onu hapır hupur, hark hurk ederek iştahlı ağızlar yutuyordu. Burnu, kafası ve yeşilleri kıp kıp kızıl kan olan kurdun yeşil gözleri etrafa ateş saçıyordu.

Kısa zamanda ikisi, kuzunun bulunduğu yeri koklayıp kaldı. Şimdi biraz da yeşil çimende, bir o tarafa bir bu tarafa avunlanıp gerinip yediklerini kusmaya başladılar.

İlk doğan, gözü açılan enikler onu yalaya yalaya yiyordu. Son doğan iki süt eniği bedenini kaldırmıyor habire çabalıyordu, şimdi onları göğsünün altına alarak emzirmeye başladı.

II

Ertesi günü öğleye doğru yabancı bir koku ortallığı sardı, uzaktan belirsiz uğultulu sesler duyuluyor ve gittikçe yaklaşıyordu. Enikleri ensesinden dişleyip, inlerine birer birer sokarak, beyaz kurt çalıklarının içine girdi.

İn üzerine nal sesleri, şakırtılarıyla geldi, bağırışma çağrışmalar arttı. Birinin üzerine birisi eklenip kalabalık çoğaldı. At üzerinden yere bırakılan ağaçlar çatır çatır iniyordu. İnsanlar in ağzına doğru hareket ettiler. Keskin gözlerinin derinliğine takıldı. Enikler birbirlerinin üzerine çıkıp vücutlarını kaldıramadan yakın yerde yatıyorlardı.

Sımsıcak ve güçlü eller, enikleri boyunlarından, enselerinden kavrayıp birer birer dışarı çıkardılar. Yedi eniğin beşini, gözlerinin içine baka baka öldürdükten sonra diğer ikisini sağ bıraktılar. Giderken birisinin diz kapağının altındaki damarları keserek bırakıp diğer en küçük olanını alıp götürdüler. İki kurt geride kalan tek eniği dişleyerek ortadan kayboldu. İn bomboş kalmıştı...

Bundan sonra bir hafta, civardaki halk arasında gece gündüz curcuna koptu. Koyunlar yaralandı.

Kuzular götürüldü. Buzağular öldürüldü. Dışarıda yavrulayan kısırakların bir kaç kuluunu yenildi.

Yakalanan bozkurt eniği artık obadan biri olmuştu.

III

Gözünü, obaya geldikten iki gün sonra açtı. Oba halkı büyütebilir, dedi. Küçük Kurmaş ona Kökserek adını koydu. Gece gündüz yanından ayrılmıyordu. Ona ait bir yalçanağı yapıldı. Vücudunu toplayıp yürümeye başladıktan sonra boynuna bir ip takıldı.

Kurt yavrusu ev içinden çıkmazdı. Kurmaş onu geceleri yanına alıp yatardı. Bu nedenle Kurmaş, yaşlı büyükannesinin koynundan çıkıp ayrı yatardı. Kökserek'in yanında veya ayak tarafında yorgan altında uyurdu.

Yaz ortasına gelindiğinde Kökserek büyümüşü. Semirip ensesi kalınlaşmaya da başladı. Ama büyümesi dışarıdaki kurtlara nazaran biraz yavaştı. Obadaki kendi yaşıt köpek eniklerinden öyle büyük de değildi.

Bu zamana kadar Kökserek oba itlerinden göreceğini gördü. Hiçbir köpek bunu dost görmüyor, yanına yaklaştırmıyordu. Kurda saldırabilen cesur erkek köpekler buna dalıyorlardı. Diğer birçok köpek hırıldayıp havlayarak bazen saldırıyor, her tarafından yaka paça ısırtıp kaçıyorlardı.

Kurmaş onun yanındayken hırpalanmıyordu. Ama büyüdükçe sahibi bununla pek fazla ilgilenmiyordu. Böyle durumlarda Kökserek'e daima düşman köpekler rastlardı.

Bir zaman, evin büyük iri ala erkek köpeği, onu تنها bir yerde yakalayıp yere çalarak çok hırpaladı. Bunu gören diğer itler de başına üşüşüp kasıklarından ısırtıp budundan çekiştirerek neredeyse öldürdüler. Hay huyla çocuklar, büyükler başlarına toplanıp köpekleri dövüp zor bela ayırdılar.

Ama Kökserek şimdiye kadar hiçbir zaman "gık" diye acı çektiğini hissettiren bir ses çıkarmamıştı. Dalayacağım diye it saldırdığında ense tüyleri kaba-

rıp diken diken oluyordu. Dişleri vücuduna geçip acı verdiği sessizce ağzını kenardan açıyordu.

— Kâfir, inatçının ta kendisi! Teslim olmuyor, yılmıyor! diye obanın dilinden düşmüyordu.

Bununla birlikte Kökserek hakkında obanın hanımları çeşitli söylentiler yaydılar.

— Hırsız. Ne kadar beslersen besle bundan bir halt çıkmaz. Kökü düşman değil mi? diye konuşuyorlardı.

Bazıları: "Gece, kuzuların kuyruğundan ayrılmıyor. Koyunları ürkütüyor. Gece de gözleri keskin. Yalnız itlerden korktuğu için evde yatıyor," diyorlardı. Kurmaş bu dedikodulara aldırış etmiyordu.

Gerçekten Kökserek yemeğe son derece düşküdü. Önüne getirilen yemeği, yanında biri olduğu zaman yalamıyor, yemiyordu. Şayet yanında birileri olmazsa hemen silip süpürüyordu. Çok acıkmışsa kendine verilmeyen yemeği de yerd. Gözönünde sele sazlığın içine dalıp keçe evin duvarında asılı duran et, tuzlu deri, kazanda yoğurt (irkit) katkı varsa, hepsini sanki kendisine ayrılmış gibi koklayıp yalayıp yutuyordu.

Bazen suç üstünde yakalanıp dayak da yiyordu. Çok kez aniden kafasının üzerine "pat" diye inen oklavayı vücudunun her zerresine işleyen kamçıyı da tattı. Bütün bunlara tepki olarak sadece ağzını yandan açıyordu.

Kurmaş, eğitmeye çalışsa da, Kökserek hırsızlık ile helâl yemeğin farkını bir türlü kavrayamadı. Bazen kendileri varıp "ye" diyorlardı. Bazen de kendisi çalıp yerken dövüyorlardı. Bundan dolayı arasına önüne hazırlanıp getirilen yemeği yemez, gözünün altından feldir feldir bakardı.

Her nasıl olsa da Kökserek bulup buluşturup aç kalmıyordu. Günde iki öğün yemek yemek onun prensibi olmuştu. İki kez bizzat elden yemek verilmezse, o günü Kökserek bir başına gidip kendisi birşeyler atıştırırdı.

Böylece yaz sonlarına gelindiğinde Kökserek kocaman bir bozkurt olarak yetişti. Artık ala erkek köpek de yanına yaklaşmıyordu. Ense kılları dikleşip gözleri yeşile karışıp dişlerini gösterip ağzını so-

nuna kadar açıp saldırdığında nice sıradan erkek köpekler, zayıf kancıklar çenileyip köşe bucak ondan kaçarlardı.

Böyle durumlarda Kurmaş'ın kendisi çekine çekine yaklaşıp durdurmaya çalışıyordu.

IV

İstenildiği gibi tek gelişmeyen dişleriydi. Kökserek, erkek kurt idi. Bu nedenle boyu büyümeye devam etti. Ama tamamıyla gelişmedi. Kılları ala boz ensesi sertleşip, omurga başından kuyruğuna kadar boydan boya yay gibi eğilmişti. Yaydan çıkan bir ok gibi süzülen sivrilmiş bir biçimi vardı.

Kendisi hiçkimseye gidip dokunmuyordu. İtleri düşman görüp onlara bir türlü ısınmıyordu. Şimdiye kadar bir defa neşelenip oynadığı görülmedi. Barışmıyor, soğuk duruyor, yalnızca kendi adını biliyordu. Kurmaş'la Büyükannesi çağırdığı zaman geliyordu. O zaman da koşa koşa gelmek yerine kuyruğunu aşağı indirip salına salına geliyordu. Bunu da acıktığında yapardı. Yoksa çoğunlukla biraz ötede inatlaşıp gözünün altından feldir feldir bakıp yatar. Gidip dokunup yerinden kaldırıldıktan sonra eve giderdi. Büyüdükçe mağrurlanıp vahşileşiyordu. Bunu farkedenden büyükler:

— Artık bunu öldürüp derisini almak gerek, bu kâfir adam olmaz! diyorlardı. Ama Kurmaş ondan vazgeçmedi.

Böyle biraz zaman geçerken Kökserek birgün ala erkek ite meydan okudu. Ala erkek itin sahibi çocuk Cumaş yaz boyunca Kurmaşa:

— Kurdun varsa ne olmuş yani, benim ala erkek itim bir kere de boğup atar. Eğer ayırmazsan öldürür bile! diyordu sürekli.

Birgün öğle üzeri Kurmaş, Kökserek'i dışarı çıkarıp, yemek yedirirken öteden yal çanağından çıkan sesi duyan ala erkek köpek, evin gölgesinden çıkıp ona doğru fırlamıştı.

O süratle, yolunda duran Kurmaş'a dahi alırmadan gelip Kökserek'in böğründen "hart" diye ısırırdı.

Önceleri böyle bir durumda yemeğini bırakıp korkulu gözlerle çekip giden Kökserek şimdi yüksek sesle hırlayarak ala erkek köpeğin boğazını yakalayıverdi. Kaptığı yer kulakla şakak arasındaydı. Köpeğin boynunu çevirmesine fırsat vermeden iyice dişlerini geçirip silkelediğinde büyük köpeğin arka kısmı savrula savrula Kökserek'in yanına boylu boyunca yığıldı.

Etraftan oba halkı gürültülerle toplanmıştı. Kökserek, ala erkek köpeği gırtlığından sıkıp boğarak bıraktıktan sonra ensesi dikleşip kalabalık arasından ayrıldı.

Galip gelen düşmanın pençesinden zorlukla kurtulan ala erkek köpek çenileye çenileye kıllarını yatırarak bir tarafa kaçtı.

Bu olayın ertesi günü akşama doğru oba civarında yatmakta olan koyun sürüsüne kurt saldırdı. Tepe başındaki çobanın bağırıp çağırmasıyla obadaki genci yaşlısı, atlı yaya itleri saldırtarak koşturmuşlardı. Bunların içinde "Kökserek de gitti." diyerek Kurmaş da katıldı.

Ama kurda hiçbir köpek yetişemedi. Tepeyi aşmadan bütün köpekler ve insanların hepsi durakladı. Bütün her taraftaki bayırdan koşarak iki büyük karaltı aştı. O iki kurttu. Onların arkasında burnunu yere indirip hiç durmadan süratle ilerleyip Kökserek gidiyordu. Bir zaman belden aşmıştı. Arkasından Kurmaş ve diğer çocuklar birinin arkasından diğeri: "Kök-se-re-ek! Kök-se-reek! diye çağırarak koşturdular.

Karanlık çökerken Kökserek tek başına ağırdan alıp obaya geldi. Ama eve girmedi, biraz ötede durup defalarca yeri toz duman ederek eşeliyordu. Bele baka baka bir o tarafa bir bu tarafa yürürken yeri kokluyor, bir türlü sakinleşmiyordu.

Kökserek'in bu durumunu farkedene Kurmaş'ın babası:

— Tüh, Allah kahretsin, bunun gözleri yemyeşil olup gitmiş ya. Soyunun sopunun farkına varmış melun: tamam oğlum, artık bunu öldürüp derisini alalım, demişti.

Kurmaş bunu kabul etmedi. Ama bu geceden iki

gün sonra, Kökserek bir gece ortadan kayboldu. Kurmaş'a "kaçıp gitti" demeye dilleri varmayıp, hepsi etraftaki sele sazı çalılıklardan, kuytu yerlerden aradılar. Bulamadılar. Böylece insanlar onu gitti diye düşünürken, üç gün geçtikten sonra bir gün sabah ummadığı bir yerden Kökserek aniden ortaya çıkıverdi. Kurmaş'la babası Kökserek'in bu hareketine sevinip heyecanla karşıladılar. Bu kez geldiğinde Kökserek'in böğürleri içine girip bir hayli acıkmış. Bütün vücudu çamur içinde kalıp perperişan bir halde geldi. Burada kaldı. Tekrar eski kıvamına gelip iyice semirip artık irileşmeye başladı.

Bu gelişmesi gerçekten kocaman bir kurt olarak büyümenin işaretiydi. Bunu kendisi de farketmiş olsa gerek. Sonbaharın sert fırtınalı, karanlık bir gecesinde Kökserek yine sırta kadem bastı. Bu seferki ciddiye. Artık bir daha dönmemek üzere gitti. O bozkurt, tarla faresi ve tavşan yavrusu gibilerle idare edip yaşımını sürdürdü. Böylece kışa da gelmişti.

Hilalli gecelerde burun deliklerinden buğular çıkıyordu.

Ayaz gecelerde ayaklarının altındaki kar "kart kurt" diye sesler çıkarıyordu.

Bayır bayır dolaştı. Birçok yerlerde aranıp, rüzgâr yönüne burnunu verip uzaktan aldığı kokuyla yürüyerek bir kışlağın üzerinden çıkıverdi. Dağ üzerindeki boz çalılık karlı adırdan bir o tarafa bir bu tarafa yürüyüp uzun zaman etrafı kolaçan etti.

Açıkta görünen hayvan yoktu. Etrafi karaltılı kışlak vardı. Faltaşı gibi açılan gözler misali her taraftan kıpkızıl ateşler görünüyordu. Otluğun tepesiyle ahırın kenarında yatan itler havlıyordu. Dikkatli olana bu havlamalar durdurak bilmiyordu.

Ama ağıldan gece boyunca burnuna koyun kokusu gelip iştahını kabartıyordu.

Ağıla yaklaşacağı demmişti ki birçok it havlaşarak onu oraya yaklaştırmadılar. Sert ayazdan burnunun ucu, ağız kenarları acıyıp, dayanılmayacak derecede donmaya başladı. Tabanlarına işleyen soğuk, ayaklarını sızlatıp bıçak gibi kesiyordu. Tekrar koşup adıra çıktı.

İlk defa çaresizlikten göğe bakarak ağzını açıp

inlerken içinden yüksek bir ses çıktı. Beklenmedik bir sestir bu. Kökserek'in ilk uluması böyle oldu.

Karla kaplı ıssız adırda güçlü sesiyle her tarafı cınlattı. Hiç durmadan uzun uzun uludu. Sesi yayıldıka vadideki oba tarafından birçok itin havlamaları, çenilemeleri duyuldu.

Kökserek, kuyruğunu arka ayaklarının arasına kısıp aklıktan beli bükülmüş halde karnı devamlı solk solk ederek uluyordu. Bir ara tam yakınından kendi sesine benzer bir ses duyuldu. O da kendisi gibi uluyordu.

Kökserek'in sesini duyup civarda dolaşan diş kurt bunu arayıp geliyordu. İki iki yakadan birbirini görür görmez birbirine doğru koştular. Yaklaştıklarında hırıldayıp, dişlerini dokundurmadan birbirine sürtünerek geçtiler. Aklıktan azı dişleri takırdıyordu. Kökserek sesini yükselterek, yanına fazla yaklaştırmak istemeyip bir o tarafa bir bu tarafa oynaklayıp çabucak dönerek gücünü göstermek istemişti. Beyaz kurt, etrafında teslimiyetini gösteren bir sesle onun izini kokladı. Az sonra kuyruk tarafından koklayıp bacağına yalayarak geçti. İkisinin kokuları birbirini buluşturdu. Kökserek de onun bütün vücudunu kokladı. Birer kez birbirlerinin yaklaklarını yaladılar.

Keyifle vadiye doğru yöneldiler. İki de artık rahatça hızlı koşuyordu.

Ahır yanındaki çıkıntılı bayırın aşağısına doğru inerken sık tüylü, gür sesli erkek köpek peşlerine düştü. Bu Kökserek'in yaz boyunca diş bilemediği ala erkek köpektir. Kurtların son sürat kaçtıkları yoktu. Beyaz kurdu önüne alıp, Kökserek arkasına, sağa sola devamlı bakınıp ovaya, izbe bir yere doğru indi. İtleri arkasına katarak ürüye ürüye kurtların peşine takılan ala erkek köpek, bunlar ovaya indiğinde duraklayacak oldu. Diğer köpekler bayırın tepesinde öylesine bekleyip, çaresizce ardından bakıyorlardı. Şimdi ala erkek köpek durakladığında Kökserek döner dönmez ona atıldı.

Beyaz kurt da dönüp süratle gelerek köpeğin önüne çıktı. İkisinin sıkıştırmasına dayanamayınca yılıp kaçan ala erkek köpek, kuyruğunu dikip, acele gücele yakaya doğru kaçmaya çalıştı. Beyaz kurt ona

yetiştir ısırdı, arka tarafı yalpalasa da ala erkek köpek yıkılmadan dik dik bakıp hırıldayarak duraklamıştı.

O zaman bunlara ulaşan Kökserek, yetişir yetişmez köpeğin kulak şakak arasından yakalayıp göz açıp kapayıncaya kadar alaşağı edip altına toparlayıp bastırıldı.

Kurtların ikisinin de enseleri kabarıp yeşeri dikleşmişti. Başlangıçta ağızlar sık kıllarla dolsa da arkasından sıcak kana, yumuşak ete, çatır çatır kırılan kemiğe de ulaşmışlardı. Ayaklarının altında çukurlaşan kalın kar tabakası havaya savruluyordu. Yumuşaklığa, ağızlan dalıp ikisi de ses çıkarmadan şapırdıdata şupırdıdata yutuyorlardı. Soğuk karla kanşan sıcak yemeği acele gücele midelerine afiyetle indiriyorlardı.

Sonunda, iki butu ikisi tam ortasından ayırıp yulkuşarak götürdüler. Kısa sürede köpeğin sadece ayaklarıyla kuyruğu kaldı. Bunun dışında geriye her tarafa dağılan kılları kaldı.

İki gökyüzündeki aya doğru başlarını dikip tekrar Karaadır'a yöneldi. Önünde Kökserek, arkasından onu takip eden beyaz kurt adırlara girer girmez bir sarp kayalığın dibinde avunlandılar.

V

Bundan sonra ikisi birbirinden ayrılmadı. Kökserek; yanına bir arkadaş katıldı katıllı iyice gelişti. Ayakları kalınlaşıp kılları uzayıp kendisi iri, güçlü bir bozkurt oldu. Kış da olsa ensesi sertleşip gerdanı sarkarak semirdi.

Nam salan iki kurttan, Karaadır'ın içinde ve dışında tüm halk göreceğini gördü. Bozkırda çobanların önünden koyun gaspederek, yayladaki ineklere saldırıp danasından ineğine kadar yiyen bu ikisiydi. Şubat mart aylarında üç dört deve de yenildi. "İnsandan korkmuyor. Özellikle bir Kök Şolak var. Koyunu yere indirip parçalarken, tam yanına gelinceye kadar kaçmıyor."

"Bozkırdaki koyunlara saldırırken önce birisi gelip sürüye daldığında çoban onunla meşgul olurken diğer taraftan ikincisi gelip dalıyor" diyorlardı.

Boranlı, ayazlı gecelerde bir iki ağıla da indiler. Fakir bir obanın ağılına girip on kadar koyununu tek kendisi boğup öldürerek yakayı sıyırdığı da oldu. Birkaç obanın "Kurtlarla başedebilen sağlam, güçlü" denilen köpekleri de yenildi.

Yine cirit atıp Karaadır'ın kışlaklarına sırayla saldıyordu. Birkaç gün bir iki obanın etrafında cirit atıp onun ardından bir hafta on gün kadar ortalıktan kayboluyordu.

Onun payından ikinci, üçüncü obalar göreceğini görüyorlardı. Her obanın yakınlarında kendilerinin belli başlı gözetleyip geldikleri bayırları, gizli saklı geldikleri vadi, dereler vardı. Saldın zaman ve mekân tanımiyordu, sabahı, öğlesi, akşamı farketmiyordu. Günde bir defa avlanmadan kanaat etmiyordu.

Geldiğinde o belden, o sele sazlığından, bu çalılık vadiden gelecek dendiği zaman tam da o yerden çıkıyordu. Bunların göz açtırmadığı halklar, malını bir araya toplayıp gözlerinin önünden ayırmayıp hiçbir yere kıpırdatmadan gözetim altına almışlardı. Ama gece gündüzün birinde ne yaparlarsa yapsınlar mutlaka bir gafletleri oluyordu. Kökserek tam o ana denk gelmiş gibi hazır ve nazır olarak sahneye çıkıveriyordu.

Kış sert, kar kalındı. Kurdu kar kaldırıyor, atı ise kaldıramıyordu. Bu nedenle at hazırlayıp çomak alıp yakalamak isteyen gençler olsa da ellerinden birşey gelmedi.

Bir defasında da ünlü kestane renkli atıyla Arıstanbek çıkıp peşine düşmüştü. Onu, adır adır peşinden koşuşturup yolunu şaşırtmıştı.

Kurdun yaklaşamayacağı yerden, uzaktan tüfek atıp korkutmak isteyenler de oldu. Ondandaki çekinmedi. Zehir koyanların zehrini de yemedi. Kökserek için konan zehri köpeklerin yiyip kırıldıkları da olmuştu.

Bütün bunların hepsi, iki kurt hakkında Karaadır halkının efsanevi hikayesi oldu. Son aylarda bir obanın insanı, diğer bir obaya ulaştığında, halk biraraya geldiğinde sohbetlerinin konusunu bu iki kurt teşkil ediyordu.

Kökserek semirerek, kanlı canlı olup böyle bir şanın gölgesinde gelişip büyüyordu.

Bununla birlikte Kökserek ayrı ıssız yerde çok hareketliydi. Öğle vaktinde veya sabah, bir hayvanı kuytu bir yerde parçalayarak yiyip ıssız ve az uzak-taki yuvalarına dönüyorlardı. Böyle durumlarda beyaz kurt yürümekten yorgun gelip dinlendiğinde Kökserek etrafında kar eşeleyip savuruyordu. Süratle gelip ısırarak geçiyordu. Başından yuvarlanarak düşse de bazen beyaz kurt hırıldayıp dişini takırdatıp, kulaklarını geriye dikip öfkeyle atılmaya yelteniyordu. Öyle durumlarda Kökserek de goruldayıp "gür gür" diye sesler çıkarıyordu. Bazen zıplayarak atılıp ensesinden kavrayarak ısırıp sıkarak bırakıyordu. İkisi bundan sonra uzaklaşıp dalaşmıyorlardı. Arkasından Kökserek yine oynuyordu.

Hava ısınmaya başladı. Birkaç gün güneş açılıp her yerin karı eridi. Oylum oylum toprak görünmeye başladı.

Sıcak günler onları mayıştırtıyordu, yemekten sonra vücudunu epey rahatlatıyor, haz veriyordu. Beyaz kurt da oyunu sevmeye başladı. Kendisi gelip Kökserek'i koklayıp sürekli yalıyordu. Defalarca Kökserek'in üzerine çıkıp mırıldanarak hafiften dışlıyordu. Çekildi... İkisi sık çalılıklar arasında dinlendiler.

Her taraf yeşillenip yaz gelince iki kurttan Karaadırın halkı rahat bir nefes aldı.

Karaadır'ın dışında ıssız bölgede iki büyük tuzlu göl vardı. Onların arasında sık sele sazlığının içinde eski bir kurt ini vardı. Kökserek'le Beyaz kurt oradaydı. Yakın yerde kamaş, ondan ötesi göldü. Güvenliydi. İnsan gözünden uzak onu buraya getiren beyaz kurttu.

Bu zaman Kökserek diğer taraftaki halkı kolluyordu. Beyaz kurt, inin civarında oluyordu. Kamaşların arasındaki birçok kuşun yumurtasını yiyordu.

Bir gün Kökserek yine hızla gelip, ağzından kesek kesek kuyruklan kustu. Ama eski alışkanlığı üzere beyaz kurdun karşı çıkması gerekirdi. Bunu yapmadı. Kökserek inin ağzını tırmalayıp toz duman ettikten sonra vücudunu sürüyerek zorlukla çıktı.

İnin içinden başka bir koku sezip Kökserek kafasıyla gövdesini sokup hırıldayarak varıp küçük, minik eniği dişleyerek çekip çıkardı. Bunu yaparken Beyaz kurt havlayıp üzerine atılmıştı. Kökserek, buna rağmen durmayıp boz enikleri yere yulurarak çalıp kaburgalarını çıtır çıtır kırıp öldürdü.

Ama bir değil, ikinci, üçüncü enik tekrar ortaya çıktı. Sonunda onlara ısındı. Enikleri yalayıp, koyalayıp bazen yanlarına da uzanıyordu. Beyaz kurda yemek de taşıdı.

Az sonra arkadaşı tekrar ona katıldı. Çok uzağa gitmedi. Buna rağmen birçok yere beraber gittiler.

Bir günü, ikisi bir kuzuyu yiyorlardı. İnerinin üzerinden insanların geçtiğini farkettiler. Kamış arasına gizlendiler. İnsanlar buradan uzaklaştıktan sonra ine geldiler. Sadece bir enik kalmış, kıvranıp kalkamıyor arka ayaklarını basamıyordu. Beyaz kurt eniği dişleyerek getirip kamışların arasına sakladı. İki tekrar Karaadır'a yöneldi. Yarışarak birbirlerini geçerek, bozkırdaki koyuna saldırdı. Akşamlan kulun yediler, tay yediler.

Durmada eski izleriyle önceki halka yine kan kusturdular. Eskisinden daha da azdılar.

Beyaz kurt oynamıyor, sürekli inliyordu. Yese de semirmiyordu. Bazen tek başına dolaşüyor, Kökserek ardından gidip zar zor buluyordu. Bazen Kökserek hızlı gittiğinde, bu yürümeyip duraklayıp kalıyordu. Kökserek geriye dönüp geliyordu.

Bazı zaman bir iki gün aç da kalıyorlardı.

Ama Karaadır halkı, iki kurdu unutmadı. Şimdi de o ikisini görmeye başladı. Artık toprak kurudu. İlkbaharı otlar kıvamına gelen semiren aygırlara tekrar binildi.

Bir gün büyük bir takip oldu.

Üç güçlü insan Karaadır'ın ovasında ladin ağaçlı kuytu bir yerden çıkarıp iki kurdu terletip sıkıştırıp kovaladı. İki iki yöne kaçtı. Beyaz kurdun memesi hala sarkmamıştı. Hepsisi onun peşine düştü.

Kökserek mecburen yan çizip üçünün önüne kendisi geçti. İki beraber kaçtılar. Yönleri Karaadır'aydı. Peşini bırakmayıp olanca gücüyle koşup dağa göndermeyip önünü kestiler. Beyaz kurt ovaya

doğru koştu. Kökserek inatla, dağa doğru ilerlemişti.

Bunu birisi kovalayıp, ikisi de beyaz kurdun peşinden gitti. Mecburen ayrıldı. Arkasında yeri takır tukur basan sert nal sesleri onu artık beyaz kurtla birleştirmede. Ondan sonra adıra girip, bir iki bel aştıktan sonra takipçiyi şaşırtıp kurtuldu. Ama arkadaşı ortalarda yoktu.

Böylece takip günü Kökserek gece boyu, beyaz kurdun izine düşüp koşmuştu. Bir tepeyi aşmış ovaya indiğinde kokusu da, izi de kayboldu. Arkadaşının kokusu yok, onun yerini at insan kokusu almıştı. Pıhtılaşmış bir kan gördü. Biraz koklayıp yalayarak tadına da baktı.

Gece boyunca uzun uzun uludu, şafak sökene kadar yeri eşeyip tozu havaya çıkardı, inledi, avunlandı. Ayın altında bir o tarafa bir bu tarafa sallanıp uzun süre dolaştı. Yanında yürüyen sadece gölgesiydi.

Tekrar yalnız, bir başına dolaşmaya mecbur kaldı.

VI

Yaz boyunca yalnız yaşadı. Tuzlu gölün kuzey yakasında boylamasına mekan tutan beş altı oba Kökserekten tekrar nasibini aldı. Gündüz gelip, göl kenarındaki kamışlıkta yatıyordu.

Geceleyin bir obanın patırtısını diğer obaya katıp altını üstüne getiriyordu. Yazın yediği kuzunun, buzağının sayısı elli, altmışa ulaştı.

İki defa takip oldu. Ama ikisinde de göle girip suyun ortasına kadar ulaşıp öylece kalakaldı. Sığ olmayan, etrafı bataklık, milli, tuzlu göl, buna büyük bir kalkan görevi oldu. Özellikle yağmurlu ve fırtınalı, karanlık gecede çiseleyen yağmur altında Kökserek iyice çılgına dönüyordu.

Gece obanın ahırına hücum ettiğinde bekçinin köpeğinin kışkırtıcı sesi, köpeklerin havlaması umurunda değildi. Zaman zaman gece yarısında parıldayıp patlayan tüfek de atılıyordu. Sadece sesinden biraz çekiniyordu. Biraz uzaklaşıp halk uyuma-

ya başladığında tekrar sahneye çıkıyordu.

Küçüklüğünden beri günde iki kez yiyerek oburluğa alışan Kökserek, obaya yaklaştığında gözü takılıp aklı başından gidiyordu.

Bundan dolayı obaya yaklaşıp yaklaşmaz ok gibi fırlıyordu. Ahırın yangın çıkmış, zelzele olmuş gibi patırtı içinde altını üstüne getirdiğinde, ağzına en azından bir iki batman kuyruk geliyordu.

Bu yaz, Kökserek çok semirdi. Renk atmış kılları, yılmının kesilmiş yelesi gibi sık ve sağlamdı. Vücudunun dolgunlaşması, boyunun yükselmesi gücünün artması bu sene olağanüstüydü.

Güzün, uzun, fırtınalı karanlık bir gecesinde yılki sürüsüne daldı. O sırada bir semiz, vahşi tayı sıkıştırıp yetişerek kuyruğundan kapıp direttiğinde tay bir yere oynayamadı. Kurt ısrarla direnip bir anda bıraktığında tay tepesi üzerine düştü. O anda süratle atılıp boğazından hırıldayarak kapınca, tay kendini toplamaya fırsat bulamadan Kökserek'in altında can verdi.

Yine karlı boranlı kış geldi. Ayazlı ıssız engin bozkırlarda açlık geceleri başladı. Sinirle yeri eşeleyip karı savurarak uzun uzun uludu. Bir ara ayın altında karaltılı bir grubu gördü. O dönüp bir tarafa doğru seğırtene kadar, takırdatıp kar sıçratarak hızla yanına yaklaşmıştı.

Bunlar dilleri sarkmış, ağızları sonuna kadar açılmış, hepsi koşarak lehleye lehleye geliyordu. Kokuları Kökserek'in genzine kadar geliyordu. Karşıya doğru yürüdü. Kalabalığın önündeki, iri yaşlı çolak bunun yanından "hap!" diye hızla geçti. Kökserek'de burnunu öfkeyle kınıştırıp dişlerini gıcırdattı. İki tekrar karşı karşıya geldiğinde birbirine atılmadan sadece yaklaşıp gor gor edip hırıldanıyordu.

Arkasından yetişen çok sayıdaki beyaz dişi kurt, Kökserek'i kokluyordu. Bir iri beyaz kurt gelerek yanağından yaladı, o da aynı şekilde yaladı. Hepsini kokladı. Sadece iri kök şolak koklaşıp yalaşmadı. Hepsini yerde avunlanıp karı ağızlarına aldılar. Kökserek de aynısını yaptı. Bu katılan grup demin otardaki 3 yıllık sürüsünden bir tayı yiyip gelmişti.

Toplanıp adıra doğru yarışarak koşular. Bu grup on kadardı. Şimdi onların lideri kök şolaktı. Diğerleri dişi kurtlardı. Üçü, dördü enik, onun içinde bir iki erkeği vardı. Ama onlar Kök şolak ile Kökserek'ten çekiniyor, çok oynuyorlardı. Büyükleriyle hırıldaşıp dalaşmıyorlardı.

Dişi kurtlar Kökserek'in yanından ayrılmıyordu. Grup içinde Kökserek'ten güçlü kurt yoktu. Boyu posuyla sadece Kök şolak onunla yarışabilirdi. Onun boynu Kökserek'ten biraz daha kalındı. Sadece ensesi Kökserek'inkine benzemiyordu. Böyle onunki gibi çıkıntılı değil yassıydı. Koşarken üstün olsa da kavgada bunun gibi sağlam değildi. Çılgınca koşan güçlü, birlik halindeki grubun karşısında hiç birşey duramıyordu.

Boranlı bir gün kümeleşip gelen koyunların arasına girip darmadağın edip birçok koyunu yaralayıp yiyerek kırıp geçirdiler. Kökserek'in katıldığından beri ilk saldırı buydu. Saldırıyı beraber uyum içerisinde gerçekleştirdiklerinden yemeği herbiri ayrı ayrı, dalaşıp çekişmeden yediler.

Ağızlarına kar alıp, avunlanıp tekrar bir araya toplanarak ileri doğru atıldılar. Daha sonra insanların gelip kurtardıkları koyunların çoğu bitip tükenmiş, çoğu da yaralıydı. Her yere budları, kelle tüyleri saçılmış, geride kalan leşleri görünüyordu.

Birleşerek yılkiya da saldırdılar. Ama etini çekip çene kemiği çıkarılan tay olmasa hiçbirini yere yıkıp rahatça yiyemediler. Birçok yılmacı takibe koyulup yedirtmedi.

Bir gün bir gece aç kaldılar. Bozkırda bayırın başında uğuldaşıp uluyarak batıya doğru tütünü süzülen karaltılı obaya doğru yöneldiler.

Halkın evlerine gireceği vakitte obaya dönmekte olan iki üç yılkiyi bastılar. Yılmının ikisi kaçarak obaya yaklaştı, birisini Kökserek kalın kar tabakasına sıkıştırıp kendi taktiğiyle düşürdü. Küçük boylu bir Kunandı bu.

Bütün kurtlar etrafını çevirip vahşi ağızlarını soktular. İçi paramparça olan kunanın vücudundan buğusu yukarıya doğru yükseliyordu. Kan ve artıklar başlarına gözlerine bulanıp ense kılları dikleşip, çılgınca yiyorlardı.

Kökserek alışkanlığı üzere leşin gövdesine burununu sokup yulka yulka yutuyordu. Boynundan "hırr" diyerek bir ağız ısırıldı. Burası Kök şolakın yeriydi. Leşten başını çekerek, kök şolakın üzerinde duran ayaklarını sertçe ısırıp üzerinden atı verdi. İkisi de leşten çıkıp biraz hırılđayıp tekrar kanlı ete koyuldular.

Hırılaşa hırılaşa yediler. Son bir budu kaldığında küçük kurtlarla dişilerin çoğu kenara çekilmiş iki kök şolak leşi çekiştire çekiştire yiyip duruyorlardı.

Diğerleri bunlar yiyip bitirinceye kadar, karda avunlandılar. Bazıları döşlerini kara dayayıp uzanarak bekliyorlardı.

Av yenip bitirildi. Yine adıra doğru koşullar. Grubun önünde iki kök şolak yeldiriyordu. Birbirlerinin öne geçmesine fırsat vermiyorlardı. Birinin önüne diğer geçtiğinde dirseklerinden ısırıp hırılđayıyorlardı. Azı dişinin biri kırılmış olan Kök şolak öfkeli ve hırçındı. Hırıldayıp böbürleniyordu. İki gün aç kaldılar.

Yılkı eski yerinde yoktu. Boran çıkmış, yoğun karda izleri de kaybolup gitmişti. İssız bir yan takip ederek gelirken oyuktan bir tavşan çıkıp kaçtı. Yarın iki tarafına bölünerek kovaladılar. Az sonra tavşan yardan çıkıp Kökserek tarafına, düzlüğe çıkıp adıra doğru kaçtı. Bu gurubun önünde Kökserek vardı. Tavşana yaklaşıyordu. Bir ara kestirmeden hızla tek başına Kök şolak fırladı. Tavşana yaklaşp sıkıştırarak Kök şolak Kökserek'in önüne geçti. Arkadaki kurtlar bir bir geride kaldılar.

Adıra girdi. Birkaç tepeden geçti. Kökserek geride kalmıştı. Bir inişte Kök şolak tavşanı tostoparlak altına alivermişti. Kökserek gelir gelmez ağzını daldırdı. İkisi yulkuşup çekiştiğinde tavşanın başıyla gövdesi Kök şolak'ın ağzında kaldı. Kendisinde kalanı hapır hapur yiyen Kökserek tekrar onunkine atıldı.

Kök Şolak, tavşanın kafasını bırakıp hart diye Kökserek'in ayağından ısırıldı. Kar savrulup ayaklarının altı alan talan oldu. Ayaklarını kaldırarak hırılđayıyorlar. Dişlerini birbirine çatır çutur girip kart kurt çığınıyorlardı. Şaha kalkmış biçimde boğuşurken, Kökserek başını çevirip Kök şolak'ın kulak

şakak arasından yakalaydı. Küçükliğinde oba köpeklerinden öğrendiği taktiğiydi. Dişleriyle yulkuşup çevirdiğinde Kök Şolak çözümlü altına pat diye düştü.

Yıkmasıyla üstüne basarak kulak sakağından ağzını kaydırıp boğazına geçirdi. Gerdanından sertçe sıkıp boğarak boyun kemiğini kıtır kıtır çığınıyordu. Kök Şolak'ın ağzı açılıp, soluğu kesilip hareket etmeye gücü kalmadı.

O sırada, gerideki kurtların hepsi gelip Kök Şolaka hücum ettiler, sızıp akan kırmızı kanın kokusu aç karınların iştahını kabartmıştı. Kasıktan, koltuk altından, çıplak döşten, sağlam, keskin dişler yulkuşup çekiştirirken, Kök Şolak'ın kanı oluk gibi akarken içinden buram buram buğu çıkıyordu. Bu arada bütün ağzların tamamı üzerine kapanmıştı. Kısa zamanda geriye Kök şolaktan lime lime olan kılla, dört ayağı kalmıştı.

Kalan grubun tartışmasız lideri Kökserek oldu. Arayarak otardaki yılkı sürüsünü buldu. Tekrar bütün civarda ün salan dokuz kurdun adı çıktı.

Gece gündüz bütün yılkıcılar bekçilikten ayrılmadı. Buna rağmen tay-kunanları yine de yediler.

Kökserek'in peşinden gelenler açlık yüzü görmedi. Hepsi de semirip çoşup, iyice ustalaştılar. Hepsi Kökserek gibi cesurdu. Arasına yılıkyı bırakıp civardaki obalara saldına geçiyordu. Ne yapsa onlar da onu yapıyordu. Dokuzunun beraber bastığı yeri sel götürmüş, düşman yağmalamış gibi oluyordu. At, inek gibi büyükbaş hayvanları bir kerede silip süpürüyorlardı.

Bir ara kervan yolunda da oldular. Dünden beri birşeyler yemeyip aç kalıp üşüdükleri bir zamandı. Tek atlı, kızaklı bir yolcunun yolunu kestiler. Yolcunun üzerine kar savurdular. Bazen yolunun üzerinde uzanıp yatıyordu. Yansı önüne, yansı arkasına takılıp kaçmadan gittikçe yaklaşp dikkatle takip ediyorlardı Paniğe kapılan yolcu, atı gidemeyince bağra çağıra kaçmıştı. Atı, hep birlikte yere yıkıp öldürüp parçalayarak yemeğe başladılar. Grup bununla meşgul olurken Kökserek bunu bırakıp, yanına bir iki dişi kurdu alıp kar savurarak yolcunun peşine düşüp yaklaştığında yolcu korkuyla yere

düştü. Ama önlerine bağırıp, gürültülerle koşup gelmekte olan atlılar çıkıp onu kurtardılar. Bundan sonra Kökserek çok hiddetlendi, onun istediği gibi hareket etmeyen eniklere, yola dayanamayan yaşlı dişilere bazen dişlerini geçirip gözdağı veriyordu.

Daha bir başka zaman sık sele sazlı otlakta oturan beş-altı obaya da geldi. Gündüzdü. Hava çok soğuktu.

Obadakiler bunları gördü. Sele sazı kenarında karda avunlanırken bir deve ortaya çıktı. Üzerinde insan vardı. Başına beyaz bir şey örtmüş. Direk kurtlara doğru geldi.

At değil kaçmasa da olurdu. Ama deve yaklaştığında bütün kurtlar yerinden kalkıp bozkıra doğru ağırdan almaya başladılar. Kökserek de grubun arkasından isteksizce doğrulup ısrarla arkasına bakıp ayaklandı. Deve bozlarken şudası4 dalgalana dalgalana geliyordu yönlerini ıssız tarafa doğru çevirerek kalkıp hareketlendiler. Arkalarında da Kökserek vardı.

Deve dönüp gider diye gözetliyordu. Dönmüyordu. Kökserek'in de midesi gurulduyordu. Ümitlenmeye başladı. Bazen hızını artırıyor; önündekilere yetişip onları durdurup, bazen de arka dizleri üzerine oturup deveyi kolluyordu. Deve yaklaşırken diğerleri ağırdan alıyordu. Bu da arkasından bir oturup bir kalkıp hareket ediyordu.

Sonunda obadan tamamen uzaklaştı. Kökserek diğerlerini öne salıp kendisi bir enikle ayrılarak sağ köşeye doğru yöneldi. Develi adam yan çizip grupla bu ikisinin arasına doğru yöneldi. Deve hâlâ bozuluyordu. Kokusu ve eti iştahlandırıp acele ettiriyordu. Kökserek devenin peşine takıldı.

Ama hâlâ o kadar da çok yaklaşmamıştı. Deve artık yavaş yürümeye başladı. Bazen duraklayıp önüne arkasına bakıyordu. Beyaz başlıklı adam sağına soluna dönüp etrafını kolaçan ediyordu.

Deve durduğunda Kökserek de duruyordu. Durduğu yerde kar savurup eşelemeye başlıyordu. Böylece bir ara hızlıca koşup devenin yanına yaklaşmış onu geçmeye başladı.

O anda da devenin üstünden uzun bir şey uzanıp

"pat" etti. Acı ses, bozkırı sallayıp sessizliği parçaladı. Bütün kurtlar kan göğşe savurarak kaçıştılar.

"Pat" diye yayılan boz dumanla birlikte Kökserek'in arka bacaklarının biri cız etti. Hem sıcak, hem soğuk birşey girip yaktı. Kendi arka bacağını "hart" diye kapıp devenin üstünde bir şey tekrar şıkırdayıp hazırlanırken bu da fırlayıp kaçtı verdi.

Durmadı. Uzun uzun koştu. Birkaç belden, bir iki düzlükten olanca gücüyle aştı. Diğer kurtlar ayrı bir gruptu, bu ise tek başınaydı.

Deve arkada kaldı. Koşa koşa gelip bir yalçın vadiye girer girmez arka tarafı aksayarak yıkılıp düştü. Yol boyunca durmadan akan kan gücünü tüketti. Durmadan önce, yarasının acısının farkına varmıştı.

İniltiyle yatıp bacağını yalıyordu. Kan akıyordu. Bir kalkıyordu, bir yatıyordu. Kalkarken de bir ayağını kaldırarak kalkıyor, üç ayağıyla sekiyordu.

Aradan birkaç gün geçti. Bu vadiden çıkmadı. Açlıktan karnı zil çalıyordu. Ama ayağı ancak yavaş yavaş yere basabiliyordu. Bir iki belden aştı. Bir vadide üç-dört atın otladığını gördü. Gizlice yanlarına geldi. Kenarda zayıfça mavi bir at duruyordu... Atılıp kovalayarak kalın kar tabakasına getirip sıkıştırdı.

Okrayıp korkan atı gırtlığından alıp boğazladı. Bacağını yuluşturdu, karnını açtı. Kalın kar tabakasında kıpırdatmadan yıkıp yere düşürdü. Doyasıya yiyip vadisine döndü. Hergün akşam vaktini gözlüyor, gece olunca da leşine gelip yemeğini yiyordu.

Böylece beş altı gün, geçti. Tekrar ensesi kabarıp eski gücünü topladı. Ayağı tamamıyla iyileşti.

Çıkık enseli, öfkeli Kökserek tekrar ava çıktı. Leş biteli iki gün olmuştu. Ondan bu yana açtı. Koşa koşa eski kara adıra geldi.

Öğleye yakın bir zamandı. Bayır bayır etrafı kolaçan etti. Rüzgâra burnunu verip bilinen kokuyu aradı. Uzaktan bildik bir koku burnuna geldi. Etrafa feldir feldir bakıp; kır kır, adır adır dolaşıp batıya doğru yol aldı.

Çok aradı. Sonunda akşam üzeri bir bayırın tepesinde duran atlı çobanı gördü. Etrafında, bu tepe-

nin yüzünde koyunlar dağınık halde otliyordu. Yemeye müsaitti. Ama yakında oba var. Uzaktan hedefini belirledi. Ama onu gören çoban bağırıp buna doğru koşturdu.

Çoban büyük değildi, çocuk sesi korkutmuyordu. Koyunlar hep birden tapırtılar içinde ürküp çobana doğru koştular. Kurt yaklaşmış bir kızıl koyuna ağzını hazırlayıp saldıracaktı ki, deminden bağırıp gelen çoban da yanına yaklaşmıştı. Mecburen düşünce, çoban sıkıştırıp kovalamaya başladı.

Olanca gücüyle kaçmadı. Bundan dolayı mı, yoksa atın hızlı olmasından ötürü mü sonunda boz at ardından yetişip Kökserek'in ensesine hafif bir sopa pat diye değdi.

Bu anda geri dönüp athya doğru "hart" diye atıldı. Ardına kadar açılan ağız bir şeyi yulkuarak indirmek niyetindeydi. Bunun dişlerine çocuğun donunun kenarı takıldı. Onu yulkup indirirken boz at okrayıp sıçradı.

Çocuğun korku dolu feryadı duyuldu. Kurt, geriye dönüp atıldığında hoplayıp zıplayan boz attan çocuk yuvarlanıp yere düştü. Kökserek'te şimdi önceden hiç olmayan öfke ve vahşilik vardı. Doğduğundan bu yana bütün çektikleri, bu iki ayaklılar yüzündendi. Yere düşüp yuvarlanan çocuğun üzerine fırladı. Aniden atılırken bacağına yarası açılıp cız edip acımişti. Bu onu daha da hiddetlendirip kurdurtmuştu. Boz at kaçıp uzaklaştı. Koyun da yoktu. Hızla zıplayıp hırıltılarla çocuğu yakaladı.

Bu çocuk Kurmaş idi. Çoban hastalanıp babası bir günlüğüne koyuna göndermişti. Bindiği, kendisinin hızlı boz döneniydi. Üzerine kurt hırıldayıp atıldığında gözü bir açılıp bir kapanıyordu. Kafasına doğru iyice açılıp gelmekte olan ağzının yukarı tarafında kendisine tanıdık bir kulak göründü. Sol taraftaki delik kulağın yırtığı sallanıyordu. En son gördüğü buydu.

Ondan sonra çocuğun soluğu kesildi. Kurdun ağzı değmeden önce ödü patlamıştı. Kökserek hırıldayarak diş uçlarıyla yulkup başını savurduğunda çocuğun bir gözünü oyup aldı. Giderken yutuverdi... Gece çocuğun ölüsünü buldular. Yanında tayın izi kadar büyük kurdun da izleri duruyordu.

VII

Kurmaş'ın cenazesine toplanan Karaadır halkı Kökserek hakkında çeşitli hikayeler uydurdu. Çoğunluk buna mezar kazan kurt dedi. Bazıları herhalde kurt kuduz diye de şüpheleniyorlardı. Ama kurdurdu demek de akıl işi değil. Eğer öyleyse bir çocukla durmazdı. Obaya da saldırdı. Koyunların da peşine düşerdi. Bu toplantıda ne yapsa da peşine düşüp bunu avlamaya, öldürmeye karar verdiler. Bu sohbetin başını Kasen çekiyordu. O ünlü bir avcıydı. Eskiden beri avcı kuş gönderip it salmıştı. Kendisi bu civarın varlıklı, güçlü bir yiğidi; Karaadır'ın beyefendisiydi. Şehirde memurluk yapan küçük bir erkek kardeşi vardı. Onun vasıtasıyla bu sene, güzün bunun obasına oba dışından kurt avlamak üzere bir it gelmişti. Şimdi tüm Karaadır'a da, etraf-taki başka halklar arasında da nam salan Akkaska, bu Kasen'in itiydi.

Akkaska gelir gelmez sonbaharın bir gününde bir kurt yavrusu, bir büyük kurt avlamış; iki sene olmuştu. Şimdiye kadar altı kurt avlamıştı.

Kısa zamanda bolis halkın dilinden düşmeyen Akkaska'nın soyunu araştıranlar da vardı. Soyu, Ermeni itinin soyu diye kökünü efsaneye dönüştürmek için: "Bu savaşı yaşlı Bögembay5 itinin tohumu" diyenler de olmuştu.

Topluluk Kökserek'i aramaya karar verip cenazeden ayrıldıktan sonra Kasen, kendi obasına gelip beş-altı adamla beraber Akkaska'yı yanına katıp adıra çıktı.

Vakit akşama yakın bir zamandı. Bu nedenle yarını beklemeden duraklamadılar. Hiç olmazsa izini görüp yönünü tayin etmeliydiler. Üstelik daha yeni kar yağmıştı. Artık tekrar kar yağmadan izinin yönüyle Kökserek'i bir an önce tespit etmek gerekti.

Kasen, Kurmaş'ın babasıyla uzaktan akraba olup sıkıfikiydi. Tek çocuğu, biricik Kurmaş'ın ölümü babasına çok dokunmuştu.

Bunu ev içiyle ağıtlar yakıp mezarı başında sicim gibi gözyaşlarını dökerken gördüğünde, insanın kemikleri ufalanıyordu. Kurmaş'ın babası Kasen'e:

— O biriciğimi öldüren kurdu bana teslim edip gözlerini oydurtmazsan sen bana akraba değilsin dedi. Başkaları da Kasen'e: Bugün Akkaska ya ölsün ya da öldürsün! Bundan başka birşeye itinin lüzumu yok! demişler. Bütün bu sözler Kasen'i acele ettirip öfkelenmişti.

Kurmaş'ın obasıyla Kasen'in obasının arası yakındı. Bu nedenle çok zaman geçmeden avcılar dün çocuğun öldüğü yere ulaştı.

Bembeyaz karın üzerinde besbelli büyük izler duruyordu. İstikameti, ıssız Tastıkulak tarafına doğrudu. Bütün avcılar ize bakıp kurdun büyüklüğü karşısında şaşkınlıklarını gizleyemediler.

Akkaska eski tembelliği üzere ize ulaşınca kadar yavaştan alıp isteksizlik gösteriyordu. İzi görüp biraz kokladıktan sonra kafasını aşağıya alıp burnunu izden kaldırmadan ormanlık adıra doğru koşarak gitti.

Bütün avcılar arkasına takılıp yeldirerek koşurdular. Akkaska durmadan, arkasına bakmadan sürekli koşuyordu. Karın hâlâ berkidiği yoktu. Kalın da değildi, kış ortası olsa da bu sene kar yoğun değildi.

Avcıların söylediğine göre, kurdu, tilkiyi itle avlamanın tam zamanıydı.

Akkaska Kasen'in yanında olduğundan beri üç kurt avladı. Bunun ikisini birgün içinde sonbaharda avlamıştı. Üçüncüsünü kar yağdıktan sonra oba civarından avlamıştı. Kasen, bir iki adam ve avı seven dört beş arkadaşıyla son zamana kadar atların bakımını yapmıştı.

Uzak yerden geldiğinden kilo kaybetmiş olan Akkaska'yı kış günü karda koşması için formunu bulsun diye besiyeye çekip, özellikle eğitiyordu. Bundan önce Akkaska'yayavaş yavaş tavşan avlatıp, bir iki kez terini almıştı. Son zamanlardaki yemeği çoğunlukla sert çökelekle karıştırılmış sıvı aş idi. Karnı iki mezal doyuruluyordu. Ondan beri kış kılları yetişip yüzü canlamp iyice havasına girmişti.

Sadece bu sabah birazcık yemek verilmişti. Onun tokluğu giderildi mi diye bir endişe de vardı.

Bunun dışında, ensesi topraklanıp gücünü sırtına

verip vücudundaki yağdan, içindeki fazlalıktan arındığı zamandı.

Akkaska'nın boyu kurttan küçük değildi. Ayaklarının kalınlığının da aşağı kalır tarafı yoktu. Bütün vücut yapısı kurda benzer bir biçim taşıyordu. Görüntüsü tazı görüntüsünden ziyade kurda benziyordu. Tüyleri akçıl san, alnı ince akıtmalıydı. İki gözü yuvalarından fırlayacak gibi iriydi. Sürekli etrafa ateş saçan kıpkızıl gözlerin, kendine has hırçınlık ve cesareti vardı.

Gösterişli şakakları övülmeye değerdi. Bunun da ensesi yay gibiydi. Kuyruktan omurga çıkıntısına kadar kabarık kalkık bir sırt oluşturuyordu. Onun yanısıra şakak ile boyun bütünleşip kaya gibi döşle birleşmişti. Ön tarafı arslan biçimini andırıyordu.

Akkaska çok saldırgandı. Havadan nem kapacak kadar asabi ve hırçındı. Bundan dolayı obaya geldiğinde zincire vuruluyordu. Dışarı götürülüp avın izine bırakılıncaya veya avının karaltısını görünceye kadar, uzun sicimden boşalmıyordu. Yoksa yolda rastladığı köpeklere saldıırıyordu.

İtlere karşı genel davranışı: kendisi gidip dalaşmıyor, ama obanın kalabalık köpekleri önüne çıkıp kulakları tırmalayan sesle havlayıp etrafını sardıklarında veya birisinin dişleri etine geçtiğinde çıldırıyordu. Öyle durumlarda köpek sürüsünün içindeki en iri erkek köpeğe atılıp kulak şakağından yakalayıp altına alıp ezip hırpalardı. İnsanlar ayırmazsa altına aldığı iti öldürmeden bırakmazdı. Kendi dolaştığı yerde diğer köpeklerin nazını kaldıramazdı. Güzden beri Kasen obasının iki üç seçkin köpeğini boğdu. Çok öfkelenip iştaha geldiğinde sahibini bile ısırırdı.

Güz gününde evde kesilmekte olan koyunun etini yedirmeyince üzerine yürüyüp Kasen'in bir iki kez elini kapıp ısırılmıştı.

VIII

Gün, ikindiye yaklaştı. Akkaska hâlâ iz takip ederek geliyordu. Başını yerden kaldırmadan devam ediyordu. Avcılar, Karaadır'dan beş altı km uzaklaştı. Kurdun bugünkü yönü Tastıkudık'tan da geçip Aksoran'daki yılkılara doğru yöneldi. Akso-

ran'da iki çadırın güttüğü yılki sürüleri otliyordu. Etrafı küçük tepeler, sık lâdin ağaçlı büyük engebeli bir araziydi. Onun ortasındaki yükseklik Aksoran'di. Kurdun bu tarafa doğru yöneldiğini anladıktan sonra avcılar birbiriyle akıl danışıp Akkaska'yı çağırıp durdurdular.

Bunun boynuna sicim geçirildikten sonra bütün grup yürüyerek Aksoran'daki çadıra yöneldiler. Bu gece orada geceleyip yarın erkenden yilkıcıları hızlı at-aygıra bindirip kalabalık bir grup halinde, peşine düşmek istediler.

İki çadırın birinde Kasen obasıyla tüm Karaadının da yilkısı vardı.

Adamlar kendi çadırlarına gelip konakladılar. Çadırda gece boyunca neşeli, tatlı sohbetler oldu. Bolca haşlanmış semiz et, misafire, yilkıcılara ve hoş sohbele renk kattı. Kurmaş'ın ölümü de sohbetin konusunu teşkil etti.

Kasenler gelince tüm yilkıcılar malumat verdi: "Geçen gece Kök şolak yilkıcılara saldırıp bir jabagayı yemiş. Tek başına bir semiz jabaganın yarısını yemiş. Bunun nasıl bir şey olduğunu anlamıyoruz, babasını... diye çadırcıbaşı konuştu.

— O fazla uzağa gitmedi. O olsa olsa Aksoran'ın civarında bir yerde bulunur.

— Son zamanlarda kurttan rahattık. Bu tek kurt dünden beri sürümüze daldı. İzi tayın izi kadar. Öbür günü gelip bir tayı da yiyip gitmişti.

— O, aradığınızın ta kendisi. Bir obaya, bir sürüye saldırıyor. Tam kâfirin teki. Bütün bunların altından o çıkıyor. Ah, bir elimize geçirebilseydik! diye jabagası yenilen yilkıcı Beysembay yakındı.

Yatarken Akkaska'ya azıcık sert çökelek ile sıcak yumuşak et verildi. Kalabalığın hepsi etrafı sarıp onu bekledi.

Ama dar çadırda yabancıların ortasında Akkaska çabuk sinirleniyordu. Zincire bağlı halde, bazen "hart" diye ateş etrafındakilere gözdağı veriyordu. Epey zaman hırıldayıp gorulduyordu.

Ateşe dimdik kesilen gözleri sinirle kana bürünmüştü. Alaca karanlıkta yatarken iki gözü kıpkırmızı lamba gibi parlıyordu. Akkaska hırıldarken önünde

oturan Beysembay soğuk terler döküp tir tir titriyordu, soluğu kesilip ileriye yanaşıp ateşe doğru yöneliyordu.

Tan ağarırken bütün avcılarla kalabalık yilkıcılar ata bindiler. Uzun yol için hazırlanan bedev biyelerle hızlı aygırlar gece yarısında yakalanıp yediklerini sindirmişlerdi. Takipçilerin elinde sopa ve çomaklar. Çatır çuturtularla çadırdan büyük bir moralle çıktılar.

Aksoran'ın eteklerine doğru geldiklerinde, Kasen onbir, on iki kişilik grubu dörde ayırdı. Akkaska'yı kendisi alıp Aksoran'ın en yüksek tepesine çıkacak oldu. Diğerlerini dağ ile ufak adır, engebeli yerleri çevirip etrafını sarıp Aksoran'ın en yüksek tepesine doğru "didik didik arayın" diye her yöne yolladı.

Kış güneşi uzaktaki karla kaplı suttan kızılılaşıp çıkarken bütün atlılar dört bir tarafa dağıldılar. Beyaz kar, yeldirek koşturduklarında hızlı atların nallarının altından tozup havaya saçıldı.

Kasen ağırdan yüksek tepeye doğru yöneldi. Yolda iki üç yerde Akkaska'yı avunlandınp soluk aldırarak dinlendirdi. Böylece yarım saatten fazla geçince tepenin başına ulaştı. Bu tepenin yambaşındaki yere atını bırakıp Akkaska'yla birlikte yaya olarak bir iki, üç tümseğin duldasına gelerek oturdu. Bütün her taraf görünüyordu.

Dağ başındaki rüzgâr ışıklıyordu. Hava şimdi biraz soğukçaydı. Akkaskanın altına önceden hazırlanmış olduğu keçesini koyup yanına yatırdı. Akkaska, etrafa arasıra göz gezdiriyordu.

Kasen, bunun keskin burnunu içinden beğenip takdir ediyordu. Çünkü Akkaska dağ başında oturmaanın ne amaç taşıdığını çok iyi anlayıp farkına varmış gibiydi. Rahatına bakıp yatmayı pek düşünmüyordu. Bekliyordu. Yüksekten tomagası çıkarılan kartal gibi süzüp sağına soluna bakınıyor. Her tarafı arayanların önlerine bakıyor. Bazen doğrulup her tarafa göz atıyordu.

Dünkü jabagayı yiyenin Kökserek olduğu gerçektir. Dün yarısını yiyip bugün o jabagayı gece sakladığı yere gidip geri kalanını yiyip karnını doyurarak şimdi Aksoran'ın eteklerine gelmiş, kayalıklı, boz

çalıklı, engebeli bir vadide uyuyordu.

Kulağına uzaklardan bir ses geldi. Issız sakin dağda sabahki hava, tüm sesleri ikilendirip boşluğunda içine alarak yutup boğuyordu.

Uyanıp dizlerinin üzerine uzanıp ağzına kar aldı. Bu sırada çatır çutur ağaç sesleriyle taşlık yerde taktırlarla basan atın nal sesleri duyuldu. Kalkıp iyice bir gerindi. İnsanların kokuları hissedildi. Ağır ağır sırta çıktı. Tam bu sırada karşı yamaçtan gelmekte olan iki büyük insan seslenip ona doğru atıldılar.

Kökserek hemen dönüp sırtın öbür tarafına iner inmez vadiyi boylayarak yukarıya doğru koşturdu. Elinde uzunca sopası, altında formunda olan ak bedevisi olan Beysembay süratle koşup sırta çıkarak tekrar seslenip yukarıya doğru süratle koşturdu. Bu arada Kökserek paniğe kapılmasa da ara sıra yaptığı gibi tabanları yağlayıp, kulakları aşağı sarkıtıp Ak-soran'm sırtına doğru yol almıştı.

Sesler yakın yerden gelince, Akkaska yerinden fırladı. Kasen bunun siciminden çekerek, atına hemen biner binmez sesin geldiği tarafa doğru hızla koşturup o taraftaki sırta çıktı.

Önünde bir ok boyu kadar mesafede, sırtın tam üzerinde arkasına dönüp bakan karnı tok tayınşa8 gibi bir kök şolak duruyordu.

Ensesi kabarık, kuyruğu kısa ve boyu dağ başında tay gibi görünüyordu. Efsanedeki bozkurttu sanki. Sırta çıkar çıkmaz Akkaska da onu görüp fırlayıp üzerine atıldı.

Kasen'de, yavaşça köpeğine "kiş kiş" diyerek hızlı atını kamçladı.

Kökserek ardına bakarak dikkat edememişti. Bir anda önüne çıkıveren patırtıya baktığında süratle gelen Akkaska ile atlıyı görüp, sol taraftaki ovaya doğru kaçtı. Bir vadiye inerek koşup sağ taraftaki ikinci sırttan aştı. Onun ovasına doğru yaklaştığında atın nal sesleri dinmişti. Bunun süratli indiği vadi dimdik bir yardan oluşuyordu. Ama tam bu anda ardındaki karda tekrar tekrar kart kurt basarak gelen birşey yaklaşmıştı.

Kaçarken arkasına dönüp bakamadı. Bir anda yaralı bacağından kuvvetli bir ağız kapıp ovaya

doğru sertçe silkip kaldırarak savurdu. Bu anda düşmanı yanından süratle geçip hızını alamayınca önündeki berkimemiş kara girip düştü.

Akkaska'nın vurup geçtiği hızıyla kapaklanan Kökserek yerinden sıçrayıp atıldı.

Önceleri Akkaska böyle ısırıp savurduğunda özellikle yokuş aşağısına doğru ısırıldığında nasıl bir kurt olursa olsun tepetaklak burnu üzerine düşerdi. Böyle durumlarda güçlü ağızıyla yerinden kaldırmadan gırtlığından boğup atardı.

Bu sefer öyle olmadı. Akkaska kendisinden önce kalkıp goruldayıp atılan kurdu gördü. Bu da ona atıldı. Bu sırada kulak şakağından ısırılan mengene gibi sert demir ağız yulktuğunda yokuş aşağısına doğru sendeledi. Ama Akkaska yere düşmedi, bütün gücünü toplayıp dört ayağı üzerine dikildi.

Tecrübesiyle, yeteneğiyle Kök şolak'ın ağızından sıyrıldı. Kökserek ısırıldığında tamamıyla kavrayamayıp sadece derisinden almıştı.

Kökserek aynı istikamette, sırta doğru devam etmek istedi. Çünkü arkadaki gürültü tekrar yoğunlaşmaya başladı.

Ama Akkaska peşini bırakmadı. Süratle öbür tarafına geçip önünü keserek üzerine atılıp Kökserek'in kulak şakağından yakaladı.. Kökşolak bu defa da düşmedi. Akkaska'yı kaldırarak yukarı sıçradı. İlk yakaladığı yerden Akkaska'nın dişleri çözüldü. İkisi yüzyüze gelip birbirlerine sıçrayıp kızışp çenelerini birbirine geçirdiler. Artık birinden diğerinin ayrılmasına imkan yoktu. Bu kavga ne pahasına olursa olsun birisinin altta kalmasıyla bitecekti.

Tekrar etine diş geçince çılgına dönen Akkaska'nın öfkesi taşkın seller gibiydi. Kurtlarla çok kez boğuşup takip başladığından beri Akkaska vücuduna diş geçinceye kadar bütün gücünü kullanmazdı. Şu anki durum kılcal damarlarına kadar harekete geçirip yakıp kavurmuş gibiydi.

Kökserek de deminden beri peşini bırakmayan köpeğe karşı gerçek oyununa başlamıştı. İkisi şahlanır halde birbirinin kulak şakağından da gırtlığından da kaptırmıyorlardı. Ön ayaklan havada direşip

bu anı yaşarken ikisi de bu işin çabuk bitmeyeceğini anlamış gibiydi.

Kan beyinlerine sıçrayıp, gözlerinden kıvılcımlar saçarken Akkaska önünde ardına kadar açılan ağza çat diye dişlerini geçirdi. Bu kurdun alt dişleriyle dilini birlikte çiğnerken kurdun yukardaki azı dişleri Akkaska'nın burnunun iki tarafından yukarı aurtlarına kırş kırş girdi.

Sivri dişler ktır ktır, çatır çutur çiğnese de hâlâ birbirinden çözülmедiler.

Bu sırada yukarı sırttan çıkar çıkmaz aşağıya doğru kestane renkli at da ak kısarak da koşturmuştu. Kasen ve Beysembay "Allah, Allah" diyerek sopalarını sallayarak geliyorlardı.

Yukarı tarafta Akkaska: boğuşan ağızlardan sal-yalarla karışan kan akıp karınlarından soluyorlardı.

Akkaska Kasen'in sesini duyunca yokuş aşağı yulkup büktüğünde Kök şolak'ın beli gevşeyip kırt ederek yere yıkıldı. Ağızları birbirinden yine ayrıl-madı. İkisinden de ses seda yoktu. Boğuşma esna-sında düğümlenip öylece kalmışlardı. Sonuçta biraz da olsa alınan nefes sesi duyulmuyordu.

— Ya, Allah!... Ya Allah... Tut onu, tut onu!... Ya Ervah, medet! diyerek iki atlı üzerlerine geldiler, atlarından apar topar inip başlarına üşüştüler. Atlar, başıboş bırakıldı.

— Aman!... aman!... ağzını!... diyerek, Kasen

kalın kamçısının sapını Kökserek'in gırtlığına sokup iyice bastırarak kurdun ağzını yukarı doğru çevirdi. Akkaska'nın kanlı ağzından Kök şolak'ın dişleri birer birer çıktı. Akkaska o zaman böğrünü çekerek nefes alabildi.

Fakat hâlâ canını çıkarana kadar kurdun çene kemiğini katır kutur çiğniyordu. Bu arada Beysembay da kara bıçağı Kökserek'in akciğerine sokup sokup çıkardı.

— Bu... bu... işte bu melun! dediler. Kökse-rek'in canı çıktıktan sonra Akkaska'yı Kasen'le Beysembay zorla çekip aldılar. Kuyruğundan tutup sürükleyerek bir kenara çektikten sonra Akkaska kendini topladı. Ama tamamen yorgunluktan bırakılan yere boylu boyunca uzandı. İyice yorulmuş, bitkin düşmüştü.

Halk sakinleştikten sonra, Kök şolak'ın kulağına bakarak eskiden yanlarında kalıp ayrılan Kökserek adlı eniğin olduğunu anladılar. Kurmaş'ı hatırlayıp bazılarının gözlerinden yaşlar da süzüldü. Obaya geldiğinde Kurmaş'ın büyükannesi feryadlar içinde ağlayarak:

— Kahrolası, neyini almıştım?! Ne kötülük yapmıştım?... Koyunda besleyip büyütmekten başka sana ne yapmıştı benim yavrum! diye, halkın hepsini gözyaşlarına boğarken Kökserek'in kafasını tekmeledi.